

Türkiye Cümhuriyetinde fotoğrametri işleri ve 937 senesi nihayetinde fotoğrametri vaziyeti

Yazan: Yb.
C. Kanbay

Türkiye Cümhuriyeti Harta Genel Direktörlüğünde 1926 senesinde fotoğrametri işlerine karar verilerek 1927 senesinde Zays firmasından alınan bir adet sterokomparatör, bir adet sterootoğraf ve bir rödresman aletile teşekkül eden Fotoğrametri şubesi Almanyadan getirilen arzî fotoğrametri mütehasssısı Doktor “Lüşer,, in idaresinde etüdler yapılmak ve personel yetiştirilmekle beraber Ankarada 13×18 , $F=193,33$ Zayıs teodolitile yarım kilometre murabbalık sahanın resimleri alınarak 1: 2000 mikyasında kıymetlendirilmiş ve bundan sonra Doktor “Lüşer,, memleketine avdet etmiştir.

1928 senesinde Almanyada fotoğrametri tahsilinden avdet eden Yüzbası Niyazi ve Yüzbası Ömer Kadrinin bu hususdaki bilgilerile işe başlanılarak Ankara civarında Zayıs teodolitile alınan resimlerle yapılan 1: 25,000 mikyasındaki tecrübe paftasındaki muvaffakiyetten alınan kuvvet ve itimatla 1928 senesinde bir Vild sterootoğrafi ve $F=160$ iki adet Vild sahra foto cihazı satın alınarak Zayıs ve Vild aletleriyle teşkil edilen dört arzı posta ile İzmir havalisinde işe başlanılmış ve o sene 1980 kilometre murabbalık arazinin resimleri alınmış ve müteakip sene bu resimlerden 1800 Km^2 lik arazinin Zayıs ve Vild aletlerinde kıymetlendirilmesi ikmal edilerek reviziyon için topoğraf şubesine verilmiştir. 1929

senesinde hava işlerine de ehemmiyet verilerek bu sene içinde iki memur Almanyaya havaî fotoğrametri ve iki memur da Fransa ve İsviçreye tahsile gönderilmiştir. Bu maksadla bir F. 13 Yunkers mesaha tayyaresile Zayıs firmasından 18×18 ebadında 21 budu mihraklı bir otomatik hava kamarası ve Vild hava stereotoğrafi için de 165 budü ihtiraklı bir hava el kamarası, ve mütekarip çalışmaya mahsus askı tertibatlı bir hava kamarası daha alınmıştır.

1931 senesi nihay-tine kadar arzî fotoğrametride sür'atli inkişaf vaki olmuş ve bu müddet zarfında 3817 kilometre murabbalık arazinin resimleri alınarak 3050 Km^2 lik sahanın kıymetlendirilmesi ikmalle röviziyona verilmiştir.

1932 senesinde Almanyadan havaî fotoğrametri tahsilinden avdet eden Binbaşı Bahri tarafından esash bir surette hava fotoğrametrisi işlerine başlanarak Ankara civarında F. 13 Yunkers tayyaresile 4200 metre irtifadan Vild hava kamarası ile 125 kilometre murabbalık sahanın fotoğrafları alınmıştır. Bu resimler 1: 25,000 mikyasında Vild otoğrafında kıymetlendirilerek topoğrafalar tarafından zemin üzerinde yapılan aplikasyonda iyi bir netice alınarak hava mesaha işlerinin bu suretle takdir edilmiş olan kıymet ve ehemmiyetine binaen işe daha geniş bir saha verilerek 1933 senesinde binbaşı Bahri ve keza onunla birlikte Almanyadan fotoğrametri tahsilinden avdet etmiş olan binbaşı İshak Hakkı tarafından Jübiter motorlu (420 beygir kuvvetinde) Yunkers tayyaresile 5500 metre irtifadan 1500 Km^2 lik arazinin Vild hava kamarasile resimleri alınmıştır. Müteakip senelerde bu resimler Vild otoğrafında kıymetlendirilerek iyi neticeler elde edilmiştir.

1934 senesinde Parisde toplanan beynelmilel fotoğrametri kongresine üç memurla iştirak edilerek Türkiyede o zamana

kadar gerek arzî ve gerekse havaî fotoğrametrik işleri hakkında bir broşür neşredilmek suretile işlerimiz teşhir edilmiştir.

1935 senesinde arzî fotoğrametri işlerine devam edilmekle beraber o sene içinde zays firmasından bir aeromütleks aleti alınmış ve Bandırma civarında 250 Km² lik sahanın havadan resimleri alınarak bundan 120 Km² lik sahanın 1: 10,000 mikyasında kıymetlendirilmesi bu aletde yapılmıştır

1936 senesinde hava işlerine vüs'at verilerek İstanbul şehrinin hava foto planı işine başlandı. Bu maksadla İstanbul şehrinin şehir imar mütehassısı "Prost., tarafından istenilen hava planı için evvelâ Yunksrs ve bilahare dragon tayyareleri ve F=21 zays otomatik hava kamerası ile İstanbul şehrinin 2500 mikyashı hava resimleri alınarak 140 kilometre murabbalık sahanın rödresman ve reproduksiyon aletleriyle 2000 mikyasında hava planı yapılarak bu işler 1937 senesinde ikmal ve muvaffakiyetli neticeler elde edildi. Aynı sene içinde muhtelif mntakalardan 2125 Km² lik sahanın aynı usulle havadan resimleri alındı.

1937 senesinde Zays firmasından F=10 geniş zaviyeli bir hava kamerasile bir yedek kaset ve son model bir planigraf aletile hava resimlerine mahsus bir Klapp sterokop aleti alınarak hava işlerinin daha geniş bir sahada tatbikına geçildi. Planigraf aletinde kıymetlendirilmek üzere Trakya havalisinde 2375 kilometre murabbalık sahanın 3200 metre irtifadan dragon tayyaresile ve F=10 geniş zaviyeli kamara ile hava resimleri alındı ve bundan henüz (125) kilometre murabbalık sahanın 25000 mikyasında kıymetlendirilmesi ikmal edilmiştir. Bu müddet zarfında 1: 5,000 mikyasında Ankaranın 1: 3,000 mikyasında Alazık şehirlerinin rödresman aletinde hava planları yapıldı.

Aşağıdaki cedvelin tetkikinden anlaşılacağı veçhile fotoğrametrik sahadaki çalışmalarımızda şayanı memnuniyet neticeler elde edilmiştir. Buna binaen bir planigraf aleti dahi zays firmasına sipariş edilmiştir.

Bu işde kullanılan personal: İlk senesi birinci sınıf topoğraflardan alınan memurlardan dört memur yetiştirilmiş ve müteakip seneler yetişmiş memur adedi artırılmıştır. Türkiye Cümhuriyetinde ilk arzî fotoğrametrinin tatbikatında Yüzbaşı Niyazi ve Ö. Kadri ve havaî fotoğrametrinin ilk tatbikatında dahi Binbaşı Bahri müessir ve amil olmuşlardır. Halihazırda iyi yetişmiş yedi fotoğrametri memur ile üç muavin memur mevcuttur.
